

Biznes

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Firmy rodzinne, czyli kolejne rozdania

Fundacja rodzinna nie powinna być rozwiązaniem wprowadzonym tymczasowo, po to by zagospodarować jedynie aktualną potrzebę w gospodarce. Powinna ona zapewnić wielopokoleniowość czynnika rodzinnego w firmie rodzinnej, dla członków rodziny założyciela, fundatora i zabezpieczać prawa beneficjentów.

AGNIESZKA KRYSIK

W minionym roku rozpoczęto szereg prac legislacyjnych oddziałujących na procesy sukcesji w firmach. Szczególnie ważną inicjatywą dotychczas wprowadzenia do porządku prawnego możliwości powołania fundacji rodzinnej (fundacji prywatnej na wzór tych funkcjonujących za granicą).

W oczekiwaniu na fundację

Jesienią ubiegłego roku Ministerstwo Rozwoju (ówczesne Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii) rozpoczęło konsultacje „Zielonej księgi fundacji rodzinnej”. W ramach konsultacji swoje stanowisko zaprezentowały kancelarie prawne, organizacje biznesowe, przedsiębiorcy i ministerstwa. Większość z nich opowiadała się za potrzebą wprowadzenia przepisów statuujących fundację rodzinną w polskim porządku prawnym. Ministerstwo kontynuuje prace, zapraszając do nich wszystkich zainteresowanych, szczególnie reprezentantów biznesu rodzinnego.

Fundacja jest rozwiązaniem pożądanym, szczególnie gdy te zagraniczne przestały być atrakcyjne ze względu na koszty i obciążenia podatkowe. Pożądane jest, by fundacja rodzinna była rozwiązaniem dla firm, które dziś są gotowe na jej wdrożenie do struktury własnościowej, ale będą gotowe do tego w rozpoczętej właśnie dekadzie.

Fundacja rodzinna powinna zapewniać stabilne i bezpieczne posiadanie aktywów i ograniczać ryzyka wynikające dzisiaj z prawa własności akcji czy udziałów. Powinna mieć możliwość i gwarancję realizacji polityki inwestycyjnej w oparciu o przepisy prawa.

Fundacja musi być rozwiązaniem atrakcyjnym dla naszych rodzimych przedsiębiorców, jak i dla prowadzących aktywność za granicą. Oni bowiem etap zmiany pokoleniowej mają jeszcze przed sobą. Atrakcyjność rozwiązań wesprze rozwój firm, co da korzyści szerokiemu gronu interesariuszy, w tym społecznościom lokalnym.

Zmiany w K.s.h. wpływające na sukcesję

Zmiany wprowadzono również do Kodeksu spółek handlowych. Szczególnie istotna jest ta, która dotyczy spółek akcyjnych i pozbawienia od 2021 r. akcji formy dokumentu. Zamiast księgi akcyjnej prawa będą rejestrowane w rejestrze akcjonariuszy, a w przypadku spółek publicznych (również serie akcji posiadających do tej pory formę dokumentu) na rachunku papierów wartościowych. Ważną konsekwencją tej zmiany będzie to, że nabycie akcji albo ustanowienie na niej ograniczonego prawa rzeczowego nastąpi z chwilą dokonania w rejestrze akcjonariuszy wpisu wskazującego nabywcę albo zastawnika albo użytkownika, liczbę oraz rodzaj, serie i numery

ZDANIEM AUTORA

Agnieszka Krysik

radca prawny, wspiera właścicieli i firmy rodzinne w strukturyzacji sukcesyjnej, autorka bloga www.wsukcesji.pl

Biznes to również aktywność gospodarcza prowadzona w formie spółdzielni i pozostałych formach gospodarczych, w tym w ramach spółki europejskiej. Wiele firm, czy ich właściciele uczestniczą w tych przedsięwzięciach we wspomnianej formule. Są to takie formy, które jak spółdzielczość wymagają nowelizacji i dostosowania do potrzeb gospodarczych i występujących zjawisk.

Zapowiada się więc pracowity rok. Mam nadzieję, że przyniesie nowe rozwiązania prawne, które znajdą zastosowanie w praktyce i będą wspierać polski biznes w rozwoju i budowaniu wieloletniej perspektywy rodzinnych inwestycji.

„ Fundacja powinna być rozwiązaniem atrakcyjnym dla naszych rodzimych przedsiębiorców, jak i dla prowadzących aktywność za granicą

nabytych albo obciążonych akcji. Oznaczać to będzie konieczne zmiany w statutach spółek oraz dokumentach towarzyszących wdrożeniu rozwiązań w procesach sukcesji – tam gdzie sukcesja już nastąpiła.

Fundusze inwestycyjne

W niektórych przypadkach w procesie sukcesji były stosowane fundusze inwestycyjne zamknięte. Obecnie ich wykorzystywanie w ramach wdrażania projektu sukcesyjnego

zmało. Nie oznacza to jednak, że w niektórych przypadkach fundusz nie zrealizowałby najlepiej postawionego celu sukcesji. Od fundacji prywatnej odróżnia go nadal to, że podobnie jak w spółkach prawa handlowego fundusz posiada „właściciela”, którym są uczestnicy funduszu.

W odróżnieniu od spółek, funduszem zarządza zarząd funduszy inwestycyjnych a nadzór nad działalnością i spełnianiem wymogów ustawy sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego. Fundusze posiadają politykę inwestycyjną

oraz muszą spełniać kryteria dywersyfikacji. Oznacza to, że profil działalności funduszu wykazywać musi określony poziom dywersyfikacji, co powoduje że w aktywach funduszu nie mogą pozostawać jedynie prawa do firmy rodzinnej – jednej działalności. Polityka dywersyfikacyjna zmusza i pozwala na ograniczenie ryzyka wynikającego jednak z jednej nogi biznesowej. Fundusze inwestycyjne i praktyka wypracowana wokół nich zbudowały pewien poziom profesjonalizmu oraz narzędzi, które w przypadku wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej mogłyby zostać wykorzystane w celu prawidłowego wdrożenia do praktyki gospodarczej nowego rozwiązania. Założenie funduszu wiąże się ze znacznie większym poziomem zaangażowania kapitałowego na poziomie wpłat oraz utrzymania i kosztów zarządu sprawowanego przez TFI (np. pierwsze wpłaty niezbędne do utworzenia fiz) niż w przypadku spółek kapitałowych czy fundacji prywatnych zagranicznych.

z pytaniem czy ASI może być wykorzystywany w procesie sukcesji (oczywiście tym, który wiąże się z dywersyfikacją działalności, aktywów). ASI to alternatywny fundusz inwestycyjny czyli podmiot, którego przedmiotem działalności jest zbieranie aktywów od wielu inwestorów w celu ich lokowania w interesie tych inwestorów zgodnie z określoną polityką inwestycyjną. Przy czym wielość inwestorów nie wyklucza, że może to być również jeden inwestor przy założeniu braku ograniczenia do wejścia kolejnego. ASI może prowadzić działalność w formie spółki kapitałowej (akcyjna, sp. z o.o.) albo komandytowej lub komandytowo – akcyjnej. ASI podlega regulacjom ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, jak również przepisom K.s.h. Cechują ją również dogodne uwarunkowania podatkowe. ASI jest nadal rozwiązaniem, w którym pozostają prawa własności, w odróżnieniu od fundacji prywatnej.

A co z ASI

Od kiedy wprowadzono do porządku prawnego przepisy regulujące funkcjonowanie alternatywnych spółek inwestycyjnych pojawiły się dwie kwestie. Jedną dotyczy podmiotu, który występuje w danej grupie kapitałowej (spółka celowa) i nie spełnia przypadkiem definicji ASI i wobec tego nie podlega pod regulację ustawy. Druga zaś wiąże się

Rachunkowość

W KAŻDĄ ŚRODĘ
tylko dla prenumeratorów

a przedsiębiorcy w przygotowaniu się

okoliczność nie zostały przedstawione inne środki dowodowe, wobec czego okoliczność ta może zostać wyjaśniona jedynie w drodze przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka. Ponadto, sąd dopuści dowód z zeznań świadka, jedynie wtedy, jeżeli niewyjaśnione fakty mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia

sprawy, a więc, jeżeli sąd uzna, że dany fakt nie ma kluczowego znaczenia na rozstrzygnięcie sprawy i nie wpłynie na treść wyroku to taki wniosek dowodowy również zostanie pominięty.

W praktyce oznacza to, że sąd przed dopuszczeniem dowodu z zeznań świadka będzie musiał dokonać wni-

kliwej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz szczegółowo określić okoliczności, na które powołani świadkowie mogą zeznawać. Podkreślić należy, iż nawet jeżeli sąd dopuści dowód z zeznań świadków, to nie oznacza to, że dowód ten został dopuszczony w celu ustalenia wszelkich okoliczności wskazanych przez stronę, która wniosła o przeprowadzenie niniejszego dowodu. W postanowieniu dowodowym sąd powinien dokładnie określić bowiem na jakie, niewyjaśnione i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, okoliczności będzie zeznawał świadek, pomijając przy tym wszelkie pozostałe okoliczności, o których ustalenie wnosili strony. Innymi słowy, świadek nie powinien

zeznawać o wszystkich okolicznościach sprawy, o których mu wiadomo, a jedynie o wybiórczych faktach, istotnych dla rozstrzygnięcia, których nie można było ustalić w inny sposób. W rezultacie, podczas odbierania zeznań od świadka ani sąd, ani strony nie powinni zadawać pytań wykraczających poza niewyjaśnione i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, wskazane przez sąd w postanowieniu dowodowym. Należy liczyć się z tym, że omawiany art. 458¹⁰ k.p.c. może stać się częstą podstawą zarzutów apelacyjnych z uwagi na potencjalne trudności w jego stosowaniu, związane ze znacznym formalizmem przeprowadzania dowodu z zeznań świadka, mogącym skutkować częstym

jego naruszeniem przez sąd orzekający w sprawie.

Może być na piśmie

W tym miejscu, wskazać należy, iż nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego przewiduje nowe narzędzie, którego stosowanie mogłoby ułatwić przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka. Dodany do kodeksu postępowania cywilnego art. 271¹ umożliwia bowiem sądowi odebranie od świadka zeznań na piśmie. Jeżeli sąd wyda postanowienie o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka na piśmie, świadek będzie zobowiązany do złożenia tekstu zeznania w sądzie, w terminie wyznaczonym przez sąd. Wykorzystanie tego narzędzia z całą pewnością przyczyni-

niłoby się do przyspieszenia przeprowadzania niniejszego dowodu, oraz umożliwiłoby sądowi precyzyjne określenie okoliczności, które świadek powinien opisać. Niemniej, nadrzędną zasadą postępowania dowodowego jest zasada bezpośredniości wprost wyrażona w art. 235 § 1 k.p.c. Z tego też powodu, należy się spodziewać, że regułą w dalszym ciągu pozostanie odbieranie zeznań od świadków na rozprawie, a decyzje o odebraniu zeznań na piśmie zapadać będą w szczególnych przypadkach, gdy wezwanie danego świadka na rozprawę byłoby szczególnie kosztowne, utrudnione lub zeznania miałyby się ograniczyć jedynie do wąskiego zagadnienia, w sytuacji, w której brak jest wątpliwości co do wiarygodności świadka.

„ Świadek nie powinien zeznawać o wszystkich okolicznościach sprawy, o których mu wiadomo, a jedynie o wybiórczych faktach, istotnych dla rozstrzygnięcia, których nie można było ustalić w inny sposób